

Justiskomiteen på Stortinget

Deres referanse:

Vår referanse: 2022/162

Dato: 01.11.2022

Publikasjonsnr.: NIM-H-2022-029

Skriftlig innspill til Dokument 8:158 S (2021-2022)

Norges institusjon for menneskerettigheter (NIM) viser til Dokument 8:158 S (2021-2022) Representantforslag om å inkorporere FN-konvensjonen om rettighetene til personer med nedsatt funksjonsevne i norsk lovgivning (CRPD).

I forbindelse med behandling av representantforslaget, vil vi gjøre komiteen oppmerksom på NIMs rapport «Inkorporering av CRPD i norsk rett» (2022), som vi håper kan bidra til å opplyse komiteens arbeid. Rapporten er tilgjengelig på NIMs nettsider: <https://www.nhri.no/rapport/inkorporering-av-crpd/>.

Rapporten tar utgangspunkt i at det over lengre tid har vært usikkerhet omkring hvilke følger en inkorporering av CRPD vil kunne få for annen lovgiving i Norge, særlig innenfor områdene vergemål og tvungen helsehjelp. En viktig grunn til dette er et det foreligger uenighet mellom norske myndigheter og CRPD-komiteen omkring tolkningen av konvensjonens artikkel 12 og 14. Den varslede inkorporeringen av CRPD har derfor aktualisert spørsmålet om det foreligger motstrid mellom CRPD og norsk rett på disse områdene.

Rapporten drøfter spørsmålet om mulig motstrid mellom CRPD og norsk rett med utgangspunkt i en folkerettslig tolkning av CRPD artikkel 12 og 14. Dette betyr at konvensjonsteksten tolkes etter sin ordlyd, i sin kontekst og i henhold til sitt formål.

Rapportens hovedkonklusjon er at det neppe er grunn til bekymring for at en inkorporering av CRPD i menneskerettsloven vil føre til stor rettsusikkerhet på de aktuelle feltene. Det foreligger ikke etter NIMs syn noen direkte motstrid mellom reglene om rettslig handleevne i artikkel 12 og norsk rett, men artikkel 12 forutsetter at det innføres et system for beslutningsstøtte. Heller ikke når det gjelder artikkel 14 om frihet og sikkerhet (bl.a. bruk av tvang og frihetsberøvelse i helsevesenet) foreligger det etter NIMs syn direkte motstrid mellom CRPD og norsk rett.

Det bør i denne forbindelse også noteres at det er bevegelse i lovgivningsarbeidet på disse områdene. Justisdepartementet foreslår i Prop 141 L (2021-2022) endringer i vergemålslovgivningen som er bedre egnet til å ivareta vergehavers rett til selvbestemmelse og personlig autonomi, og varsler at beslutningsstøtte vil utredes. I kjølvannet av tvangslovutvalgets utredning er det også arbeid på gang for å sørge for at lovgivningen tar større hensyn til CRPDs paradigmeskifte om økt vekt på rettigheter og

likestilling i stedet for helse og omsorg. Disse prosessene vil kunne bidra til å sikre bedre samsvar mellom norsk lovgivning og konvensjonens forpliktelser.

Vi viser også til vårt brev sendt til justiskomiteen fra NIM og Likestillings- og diskrimineringsombudet datert 2. mars 2021, angående inkorporering av CRPD: <https://www.nhri.no/wp-content/uploads/2021/03/Felles-brev-fra-NIM-og-LDO-om-inkorporering-av-CRPD-mars-2021.pdf>.

Vennlig hilsen
for Norges institusjon for menneskerettigheter

Adele Matheson Mestad
Direktør

Eivind Digranes
Rådgiver

Dette dokumentet er elektronisk godkjent og har dermed ingen signatur.